

УДК 378.091.3:811.161.2*272
DOI: 10.24144/2524-0609.2022.51.140-144

Сіра Лариса Іванівна

аспірант кафедри дошкільної та початкової освіти
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна
lora.sira29@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-9142-3521>

КОМУНІКАТИВНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У КОМПЕТЕНТІСНО ОРІНТОВАНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті визначено й науково обґрунтовано особливості реалізації комунікативно-діяльнісного підходу у компетентісно орінтованому освітньому процесі вищої школи. Актуалізуються перспективи і напрями розвитку сучасної системи освіти відповідно всім вимогам міжнародного співробітництва. Визначено: сучасні заклади вищої освіти в умовах сьогодення мають виступати реальним інструментом змін у розбудові демократичної, правової, соціальної держави як основи національної консолідації, в удосконаленні складно організованої системи для досягнення стратегічних цілей. Соціум, як ніколи, потребує нового фахівця, який би відшукав відповіді на виклики епохи та ефективно реалізував у процесі щоденної професійної діяльності. Автор обґрунтовує думку, що домінантою постає створення креативно-розвивального середовища сучасного університету, яке починається зі створення колективу викладачів-однотимців, що транслиують і продукують ціннісні установки, ідеї самоцінності, відкритості, доброзичливості, поваги до гідності людини, з вірою у її можливості на засадах етично орієнтованої педагогіки. Ці кроки спрямовані, перш за все, на посилення інтеграції в загальноєвропейське інтелектуально-освітнє середовище. Методи дослідження: аналіз, синтез і систематизація наукової літератури з педагогіки, психології, філософії, соціології, енциклопедично-довідкових, навчально-методичних видань, нормативно-правових актів, інформаційних ресурсів мережі Інтернет – для з'ясування, порівняння й зіставлення підходів у напрямі окресленої проблеми. Доведено, що особистісно орієнтована освіта має підготувати майбутнього фахівця до професійного життя як безперервного вчинку – до вчинкової життєдіяльності, що є вершинним утворенням, духовним апогеєм у діяльності людини: розвиток морально відповідальної самостійності, самотутності, самосвідомості, самодії, унікальності як ціннісної основи життя індивіда. Такі ціннісно-сміслові утворення, які репрезентують сутнісні сили й мають визначати зміну таких структурних компонентів системи освіти, як мета, зміст, форми і засоби сучасної професійної освіти. У статті розкрито, що ідеї самоцінності, відкритості, ширості кожної особистості є сутнісними для фасилітації освітнього процесу, де особистість людини – унікальна цілісна система, що має можливості для саморозвитку.

Ключові слова: теорія діяльності, комунікативно-діяльнісний підхід, вища школа, продуктивна комунікативна взаємодія, гуманіцентризм, фасилітація.

Вступ. Сучасні світові процеси визначаються глобалізацією як провідною тенденцією у створенні єдиного економічного, духовного, емоційного, культурного, політичного простору, яка ставить нові завдання, вказує нові орієнтири суспільству, а отже – й освітній системі. Стрімкий розвиток України визначається в загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на запровадження європейських норм і стандартів, перш за все, в освіті, сприятиме високій мобільності і конкурентоспроможності українських громадян. Відповідно перед особистістю в умовах європейської інтеграції постають нові проблеми. Аби підготувати людину до сучасного соціуму, а тим більше до майбутнього, ми маємо багато внести змін, і зокрема, в освіті відповідно всім вимогам міжнародного співробітництва. Адже ми говоримо про підготовку громадянина України, справжнього патріота, але водночас і європейську людину, за своєю системою цінності з орієнтацією на зміцнення в країні європейської культурної ідентичності.

Цінність для нашої роботи мають розробки українських учених, зокрема, В. Кременя – українського вченого, державного, політичного та громадського діяча, президента НАПН України з питань активної розробки інтеграційної політики в галузі наукових досліджень на сучасному етапі розвитку суспільства. Дослідник доводить, що від «відповідної світоглядної підготовки, яка б давала адекватне уявлення про сучасний світ, до обов'язкового знання мови широко міжнародного спілкування, якою нині є англійська мова; і лише у такий спосіб ми можемо виховати людину, яка забезпечить співпрацю України і світу, України і європейських країн, забезпечить

прогрес» [1].

Сучасні заклади вищої освіти в умовах сьогодення мають виступати реальним інструментом змін у розбудові демократичної, правової, соціальної держави, в удосконаленні складноорганізованої системи для досягнення стратегічних цілей. Адже саме вища освіта, враховуючи глобалізаційні суспільні процеси, це не тільки про статусність, елітарність, вона має бути спрямована на формування якісно нової культури фахівців-професіоналів, здатних мислити по-новому у складних ситуаціях, до творчої самореалізації й готовності до створення соціокультурних і матеріальних цінностей, притаманних людині, що акумулює в собі нормативні, духовні й матеріальні надбання суспільства. Отже, соціум потребує нового фахівця, який би відшукав відповіді на виклики епохи та ефективно реалізував у процесі щоденної професійної діяльності.

Авторське бачення оновлення вищої освіти в контексті європейської інтеграції зумовлене низкою переваг запропонованих підходів перед існуючими, по-перше, стратегію і тактику освіти під впливом стрімких глобалізаційних процесів визначає програма входження її до загальноєвропейського освітнього простору, головною вимогою якої є висококомпетентний, конкурентоспроможний фахівець-професіонал зі сформованим планетарним мисленням, здатний працювати у нових умовах, що базується на засадах нероздільної тріади «нова педагогіка – нове освітнє середовище – цифрове навчання»; по-друге, ідеться про реалізацію комунікативно-діяльнісного підходу через побудову оптимальної суб'єкт-суб'єктної взаємодії усіх учасників освітнього про-

цесу в атмосфері безумовного прийняття, розуміння та довіри; по-третє, максимальна підтримка кожного майбутнього фахівця в усвідомленні себе як самоцінності, підтриманні їхнього прагнення до саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, сприяючи особистісному зростанню й спрямовуючи до бездоганного професійного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз досліджень довів, що шляхи реалізації комунікативної взаємодії усіх учасників освітнього процесу вивчено досить широко, а комунікативно-діяльнісного підходу у компетентісно орієнтованому освітньому процесі вищої школи розглянуто фрагментарно.

Вагомими для дослідження є праці Б. Ананьєва, П. Анохіна, Л. Виготського, В. Давидова, О. Леонтьєва, О. Луїї, М. Пригодія, С. Рубінштейна, В. Шадрікова, у яких висвітлено аспекти діяльнісного підходу, що базується на концептуальних положеннях теорії діяльності.

Упровадження діяльнісного підходу в освітній процес представлено у роботах І. Беха, Ю. Зубцової, Т. Мартинюк, О. Колесникової, І. Підласого, О. Роми, Л. Русалкіної, А. Січкара, І. Сорочук, М. Шмир та ін.

Особливості підготовки майбутніх фахівців до професійного спілкування й комунікативної взаємодії як передумови їх успішної професійної діяльності презентовано у дослідженнях вітчизняних учених (С. Амеліна, І. Бех, А. Богущ, Н. Волкова, М. Дяченко, І. Зязюн, С. Кожушко, А. Курінна, О. Литвинова, Ж. Рагіна, В. Семиченко, Т. Сущенко та ін.).

Грунтовні дослідження питань організації освітнього процесу у вищій школі висвітлено у наукових працях А. Алексюка, В. Андрущенко, В. Бондара, В. Буряка, Н. Волкової, С. Гончаренка, І. Зязюна, Н. Дем'яненко, М. Євтуха, В. Ковальчука, Л. Кондрашової, Н. Лосєвої, Н. Мирончук, Н. Нічкало, Г. Онкович, В. Паламарчук, С. Сисоевої, Н. Скотної, Л. Сущенко, Л. Хоружи, Г. Цветкової, М. Ярмаченка та ін.

Метою статті є – визначення й наукове обґрунтування особливостей реалізації комунікативно-діяльнісного підходу у компетентісно орієнтованому освітньому процесі вищої школи.

Методи дослідження: аналіз, синтез і систематизація наукової літератури з педагогіки, психології, філософії, соціології, енциклопедично-довідкових, навчально-методичних видань, нормативно-правових актів, інформаційних ресурсів мережі Інтернет – для з'ясування, порівняння й зіставлення підходів у напрямі окресленої проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як нами зазначалося вище, нині виняткового значення набуває якісна національна освіта, яка має виховувати інноваційну особистість зі сформованим планетарним мисленням, одночасно об'єднуючи індивідуальні інтереси з усією складною системою інтеграційних процесів суспільства, спроможну до життєтворчості та самореалізації у нових умовах, комунікативно духовної взаємодії з оточуючими. Комунікативна компетентність стає вагомим чинником професійної самореалізації фахівця будь-якої галузі. У цьому сенсі домінантою постає створення креативно-розвивального середовища сучасного університету, яке починається зі створення колективу викладачів-однодумців, що транслиють і продукують ціннісні установки, ідеї самоцінності, відкритості, доброзичливості, поваги до гідності людини, з вірою у її можливості на засадах етично орієнтованої педагогіки.

Отже, критичне осмислення наявних і ствердження нових пріоритетних орієнтирів крізь призму

особливостей професійної освіти майбутніх фахівців відповідно до вимог міжнародного співробітництва, зумовлюють принципову потребу у глибокому аналізі чинників впливу на процес реалізації комунікативно-діяльнісного підходу у компетентісно орієнтованому освітньому просторі закладів вищої освіти.

Першочерговим завданням постає висвітлення інтелектуальних джерел, базових фундаментальних уявлень, відтворювально-діяльнісних схем загальної теорії діяльності.

На основі ретроспективного аналізу підходів науковців до вивчення теорії діяльності встановлено, що у філософії вивчення досліджуваного об'єкта почалося ще за часів Аристотеля у співвіднесенні та зв'язку таких категорій, як смисли, речі, знання, операції, свідомість, цілі, мотиви. Виокремлення діяльності як особливої дійсності було здійснено німецькими філософами (Г. Гегель, І. Фіхте, Ф. Шеллін), проте їхні напрацювання залишилися у сфері філософії.

Характерним прикладом цього явища є історія мовознавства. Адже сам принцип «мовлення-мова» є діяльністю, яку передбачав Аристотель й однозначно сформулював В. Гумбольдт та його послідовники. Учені продемонстрували безліч міркувань для доказу того, що «мова» є діяльністю, але при цьому не довели про самі методи вивчення мови, у чому полягає специфіка її зображення як діяльності, виокремлюючи власне процедури аналізу.

Фактично як предмет дослідження, так і процедури аналізу, залишилися одними й тими самими незалежно від того, приймали дослідники цю характеристику чи відкидали її. А тому знецінювався і сам принцип, він втрачав сенс, і багато мовознавців відкидали його як зовсім зайву, суто словесну добавку, яка не вносила нічого нового в методи дослідження [2].

За теорією фундатора системно-мисленнево-діяльнісної методології Г. Щедровицького є теза, оскільки вихідним емпіричним матеріалом мовознавчого аналізу завжди в кінцевому підсумку є знакові ланцюжки текстів, що залишаються після актів мовленнєвої комунікації та мислення, то принцип «мова є діяльність» вимагав від його прихильників аби того, щоб вони «відшукали» діяльність у самих текстах, або ж домагалися зміни емпіричного матеріалу досліджень, в історії мовознавства намітилися обидві лінії. При цьому спроби побачити і виокремити діяльність у текстах особливим чином вплинули на саме поняття діяльності: його почали зводити до уявлення про «рух», або «процес». Тоді моментом, специфічним для діяльності, виявилися зв'язки між знаковими елементами тексту; уявлення тексту як діяльності стало рівнозначно уявленню його як структури й у підсумку втратило всю свою новизну і своєрідність» [2, с. 96].

Слід наголосити, що психологічні концепції в мовознавстві суттєво розширили уявлення про діяльність, створивши низку складніших схем мовленнєвої діяльності (Л. Ельмсьлов, А. Леонтьєв, М. Трубецький).

Крім того, поєднуючи нову схему акту мовленнєвої діяльності з традиційними уявленнями та поняттями, дослідники або приходили до нездоланих проблем, або рухалися колом. Справді, реальні акти мовлення появивалися наявністю відповідних засобів мови в індивідів, появу яких можна було витлумачити лише засвоєнням їх, але це, своєю чергою, спричинювало питання: де й у чому існують ці засоби як змісти засвоєння? Якщо відповідали, що вони у мовленнєвих текстах, тобто у продуктах діяльнос-

ті, то коло замикалося, а якщо визнавали існування системи мови, окрім іншого, і поза продуктами мовленнєвої діяльності, то поставала проблема пояснити її об'єктивне існування, хоча це не вдавалося зробити через відсутність правильної соціологічної (або культурно-історичної) точки зору [2, с. 96].

Також важливим історичним періодом становлення й розвитку теорії діяльності в соціології є 20-40-ті рр. ХХ ст., коли польський соціолог Т. Котарбінський виклав вихідні концептуальні ідеї спеціальної науки про діяльність – «праксеології». Іншу лінію досліджень діяльності було розгорнуто у соціології: введення поняття «соціальна дія (М. Вебер, Дж. Мід); побудова аналітичної теорії соціальної дії, загальної теорії дії (Т. Парсонс); розроблення програми розвитку «бігевіоральних наук», яка розглядалася як дослідницька, а не практична; наукова, а не філософська; міждисциплінарна; розрахована та тривалий час (Б. Берельсон, Дж. Міллер). Це дало підстави для узагальнення, що категорія діяльності перетворилася на системотвірний осередок світоглядно широких онтологічних уявлень, на основний предмет долідження-конструювання.

Підсумовуючи, зазначимо: запропонована система вихідних положень теорії діяльності базується на комплексному підході, яка дала змогу показати їхній взаємозв'язок і взаємозумовленість, місце і роль як певного цілісного утворення.

У пошуках наукової істини ми виходили з того, що однією із домінант реалізації комунікативно-діяльнісного підходу у компетентнісно орієнтованому освітньому процесі вищої школи має бути створення комфортних умов для ефективного формування майбутнього фахівця через атмосферу уваги й спілкування, доброзичливої вимогливості й відкритості. Тобто, здатність викладача вищої школи організувати ефективне спілкування стане підґрунтям продуктивної діяльності студента.

У межах реалізації комунікативно-діяльнісного підходу в освітньому процесі важливе місце посідає гуманоцентристська сутність їхньої професійної підготовки. За нашою гіпотезою, гуманізм є базисом транцендентної педагогіки, педагогіки вищих людських цінностей, який потребує раціоналізації дій. Ціннісно-раціональний підхід стимулює педагогічні кадри до пріоритету таких ціннісних орієнтацій, які найбільш притаманні зростанню у майбутніх фахівців духовної інтенції, високорозвинених моральних якостей, забезпечення цілісності самовираження і мають бути системоутворювальними факторами педагогічного гуманоцентризму. Логіка потребує визначити гуманоцентризм, розглядаючи його не з загального погляду, а з особистісно орієнтованого підходу.

Гуманістична педагогіка є квінтесенцією педагогіки розвитку, розвитку, який орієнтується не на середнестатистичний рівень, а передбачає можливість найвищих досягнень для кожної особистості, для певного рівня освіти, для конкретної людини за відповідних умов. Тобто, гуманістична педагогіка є педагогікою особистісно орієнтованою, головною метою якої є цілісний розвиток особистості. На наше переконання, особистісно орієнтована освіта має підготувати майбутнього фахівця до професійного життя як безперервного вчинку – до вчинкової життєдіяльності, що є вершинним утворенням, духовним апогеєм у діяльності людини: розвиток морально відповідальної самостійності, самобутності, самосвідомості, самодії, унікальності як ціннісної основи життя індивіда. Такі ціннісно-сміслові утворення, які репрезентують сутнісні сили й мають ви-

значати зміну таких структурних компонентів системи освіти, як мета, зміст, форми і засоби сучасної професійної освіти.

Звідси очевидно: гуманоцентристська педагогіка має якнайшвидше подолати невиправданий викладацький гегемонізм у закладах вищої освіти, депersonалізоване навчання, згідно з яким, майбутній фахівець засвоює досвід авторитаризму, і скоріше за все, реалізовуватиме основу цієї моделі у власній професійній діяльності.

З огляду на вищенаведені позиції, зрозумілим є те, що вершиною гуманоцентризму постає реалізація принципу людяності. Викладач докладає чимало вольових зусиль, свого таланту, щоб підпорядкувати свідоме й емоційне сприйняття змісту дисципліни абсолютною більшістю групи, не нав'язуючи свої вимоги, категоричні судження. Під час освітнього процесу на засадах гуманно орієнтованої педагогіки викладач, що володіє мистецтвом перетворення людини перетворює знання в інструмент, за яким кожен студент подумки наближається до реалізації своїх інтересів, до ідеалу, до мрії, за якими відкривається перспектива, його майбутнє.

Вищевикладене дає можливість зробити висновок, що ідеї самоцінності, відкритості, щирості кожної особистості є сутнісними для фасилітації освітнього процесу, де особистість людини – унікальна цілісна система, що має можливості для саморозвитку. Ця партнерська взаємодія викладача-фасилітатора і майбутніх фахівців створюватиме умови для особистісного і професійного зростання, самоактуалізації, розкриття здібностей усіх учасників освітнього процесу на основі продуктивної комунікативної взаємодії, атмосфери безумовного прийняття, поваги до гідності, довіри та позитивної відвертості.

Визнаючи необхідність дослідження у авторському науковому пошуку аспектів якісного виконання своїх функціональних обов'язків, зупинимося на організації комунікативної взаємодії як чинника становлення професійної ідентифікації та індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх фахівців.

Стираючись на теорії представників сучасної педагогічної думки, науковці пов'язують питання міжособистісного чи педагогічного спілкування діалогічного типу із формуванням цілісної особистості, за якої студент свідомо привласнює певну моральну норму, перетворюючи її на відповідну особистісну цінність. Ученими доведено: ефективність професійно-педагогічної комунікації залежить від міжособистісних відносин усіх учасників освітнього процесу, його соціально-психологічного клімату. Зрозумілим є той факт, що за сприятливих умов утверджується атмосфера співробітництва, взаєморозуміння, взаємодопомоги, самореалізації кожної особистості.

Одним із складних методологічних питань постає вибір характеру та логіки побудови інтелектуально-моральної взаємодії суб'єктів освітнього процесу у професійній підготовці майбутніх фахівців. Повноцінне становлення особистості неможливе без духовно розвивального спілкування. Ідеться про стратегічне професійно-педагогічне спілкування на етичних засадах.

Дослідники теорії комунікації доводять, що тільки у психологічно повноцінному спілкуванні особистість розкривається по-справжньому, коли відбувається взаємодія партнерів як рівноправних із рівними сутнісними позиціями, відсутністю оцінного, «вимірювального» ставлення до будь-яких сторін індивідуальності кожного, прийняття один одного як цінних особистостей.

Слід зазначити, що труднощі в міжособистісному спілкуванні переживають і самі викладачі. Для них властими є певна скутість, вимушеність у встановленні контактів, низька самооцінка про власні комунікативні можливості, недостатній рівень самоприйняття, невисока схильність до саморозкриття під час спілкування, безініціативність, недостатній самоконтроль та саморегуляція. Натомість у педагога, для якого міжособистісне спілкування є успішним, домінують діалогічна комунікативна спрямованість, повага, відкритість і довіра, тактовність, делікатність, неконфліктність.

З упевненістю можна сказати: ефективність впливу викладача на процес розвитку особистості студента, результативність його педагогічних дій залежить від рівня його особистісного розкриття, презентації його індивідуальності в міжособистісному педагогічному спілкуванні, його професійної активності, емоційного контакту з колективом студентів, ініціативи, самостійності дій, вибору рішень; оцінна діяльність спрямована на оцінювання конкретних результатів роботи, на визнання пріоритетності успішних дій і має загалом позитивний характер.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, європейський освітньо-науковий простір завдяки його особливим досягненням стає дедалі більш відчутною і значущою дійсністю для наукового й освітнього простору України, виступаючи стимулом масштабних трансформацій, що, своєю чергою, може стати основою національної консолідації. На основі аналізу широкого кола джерел і наукових праць з досліджуваної проблеми визначено: сучасна вища освіта, враховуючи вимоги

міжнародного співробітництва та реалії стрімко змінюваного типу, має бути спрямована на формування фахівця-дослідника якісно нового типу зі сформованим випереджаючим мисленням, цілераціональною поведінкою, здатним до систематичної інноваційної діяльності, інтелектуального зростання. Це мобільноінформована, культуромовна, високоерудована, високодуховна моральна особистість, для якої характерна триада, що складає основу фахівця: самопізнання, саморозвиток та самореалізація. Установлено: факторами впливу на реалізацію комунікативно-діяльничого підходу у особистісно орієнтованому освітньому процесі вищої школи є створення креативно-розвивального середовища, що транслює і продукує ціннісні установки, ідеї самоцінності через атмосферу уваги й спілкування, доброзичливої вимогливості й відкритості; упровадження гуманно орієнтованої педагогіки, коли викладач, що володіє мистецтвом перетворення людини перетворює знання в інструмент, за яким кожен студент подумки наближається до реалізації своїх інтересів, до ідеалу, за якими відкривається перспектива, його майбутнє; побудова партнерської взаємодії викладача-фасилітатора і майбутніх фахівців, що створюватиме умови для особистісного і професійного зростання, самоактуалізації, розкриття здібностей усіх учасників освітнього процесу на основі продуктивної комунікації, атмосфери безумовного прийняття, поваги до гідності, довіри та позитивної відвертості. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні та науковому обґрунтуванні принципів модернізації мовних стратегій кризь призму європейських інтеграційних процесів.

Список використаної літератури

1. Кремень В. Що робить державу успішною в пору глобалізації? Промова на зібранні представників Дипломатичного корпусу, акредитованого в Україні. 11 березня 2013 р. *Вища освіта України*. 2013. № 2. С. 8–10.
2. Щедровицький Г. Зasadnychi uivlennia ta katehoriini zasoby teorii diialnosti. *Психологія і суспільство*. 2022. № 1(85). С. 95–126.

References

1. Kremen, V. (2013). Shcho robyt derzhavu uspishnoiu v poru hlobalizatsii? Promova na zibranni predstavnykiv Dyplomatychnoho korpusu, akredytovanoho v Ukraini [What makes a state successful in the age of globalization? Speech at a meeting of representatives of the Diplomatic Corps accredited in Ukraine]. *Higher education of Ukraine*, 2, 8–10. [in Ukrainian].
2. Shchedrovitskyi, H. (2022). Zasadnychi uivlennia ta katehoriini zasoby teorii diialnosti [Basic concepts and categorical tools of activity theory]. *Psychology and society*, 1 (85), 95–126. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.09.2022 р.
Стаття прийнята до друку 21.09.2022 р.

Sira Larysa
PhD Student

Department of Pre-school and Primary School Education
Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

COMMUNICATIVE-ACTIVITY APPROACH IN COMPETENCE ORIENTED EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION

Abstract. The article determines the features of the implementation of communicative-activity approach in competence-oriented educational process of higher education. The prospects and directions of development of the modern educational system are actualized. Society more than ever needs new specialists, who would find answers for the challenges of the era and effectively implement them in the process of daily professional activity. The author substantiates the idea that the dominant is the creation of creative and developmental environment of the modern university, which begins with creation of a team of like-minded teachers, who broadcast and produce value attitudes, ideas of self-worth, openness, goodwill, respect to the dignity of human with faith in capabilities on the basis of ethnically oriented pedagogy. It is proved, that a person-oriented education should prepare future specialists to professional life as a continuous act – to deed life, which is a vertex entity, a spiritual apogee in human activity: development of morally responsible independence, originality, self-awareness, self-action, uniqueness as a value basis of the individual's life. Such value-semantic ideas that represent the essential forces and should determine the change in such structural components of the system education as a goal, content, forms and means of modern professional education. Research methods applied: analysis, synthesis and systematization of scientific literature on pedagogy, psychology, philosophy, sociology, encyclopedic and reference, educational and methodological publications,

regulatory and legal acts, information resources of the Internet - to clarify, compare and compare approaches in the direction of the outlined problems. The article reveals that the ideas of self-worth, openness, sincerity of each personalities are essential for facilitating the education process, where human`s personality is a unique holistic system that has opportunities for self-development. This partnership between the teacher-facilitator and future specialists will create conditions for personal and professional growth, self-actualization, revealing the abilities of all participants in the educational process on the basis of productive communicative interaction, the atmosphere of the unconditional acceptance, respect for dignity, trust and positive frankness.

Key words: activity theory, communicative and active approach, higher education institution, productive communicative interaction, humanocentrism, facilitation.